Отговор на протойерей Андрей Новиков на решението на синодалния съд на Александрийската патриаршия

Във връзка с взетото от синодалния съд на Александрийската патриаршия антиканонично решение да бъдем «лишени от сан» аз, прот. Андрей Новиков, и моят колега свещ. Георги Максимов, бих искал да кажа следното.

И двамата действаме в съответствие със синодалното решение на Руската православна църква за учредяване на Патриаршеска екзархия в Африка и по благословение на свещеноначалието на нашата Църква. Това решение, както вече многократно е било казвано, почива на сериозни богословски и канонични основания. Искам да напомня, че Александрийският патриарх Теодор през 2019 г. първо започна да споменава главата на украинския разкол, призна т.нар. «ПЦУ» за законна Украинска църква, а после и встъпи в евхаристийно общение с разколниците. По този начин Александрийската църква стана едно цяло с разкола. Синодът на Александрийската църква не само че не осъди беззаконните действия на своя Патриарх, но и в изявлението си констатира това решение като факт от църковния живот на Александрийската патриаршия.

По-рано всички Поместни църкви, включително Александрийската, бяха осъдили украинския разкол и признали за единствено законна каноничната Украинска православна църква начело с митрополита на Киев и цяла Украйна Онуфрий. Оттук се вижда, че по това време вече е имало всеправославно решение за осъждане на неканоничното украинско движение като разколническо и за признаване на Украинската православна църква в състава на Московската патриаршия за единствено канонична. Ставайки едно цяло с украинския разкол, Александрийският патриарх сам стана част от този разкол и се изложи на всеправославното му осъждане, подписано, в частност, и от самия него: «под свою анатему падоша».

На това осъждане обаче категорично не пожелаха да се изложат немалко африкански клирици, които неизбежно биха встъпили по този начин в общение с разкола, защото нито един свещеник не съществува сам по себе си, бидейки едно църковно тяло със своя Патриарх, своята Поместна църква и своя епископ. От свое име и от името на своите енориаши тези клирици се обърнаха към Светейшия Патриарх на Москва и цяла Русия Кирил с молба да ги приеме под омофора на отхвърлилата разкола Руска православна църква и така да ги спаси от единение с него, което те изобщо не желаят и за което никой не е сметнал за нужно да се консултира с тях, защото са били просто поставени пред свършен факт.

Казват ни, че единствен повод за разрив със своето свещеноначалие е когато Патриархът или архиереят публично проповядват осъдена от събор ерес съгласно 13-15 правила на Двукратния събор. При това срамежливо си замълчават за 6 правило на Втория Вселенски събор, който уеднаквява разкола и ереста: «А еретици наричаме както ония, които отдавна са изключени от Църквата, така и тия, които отпосле сме предали на анатема; а наедно с тях – и тия, които, ако и да се преструват, че изповядват нашата вяра, все пак са се отделили и държат свои събрания против канонично поставени наши епископи». Тоест тук се описва класическата ситуация на украинския разкол, към който се присъедини Александрийската патриаршия. Нещо повече, отците на Двукратния събор описват ситуация, когато Патриархът или митрополитът само проповядват ерес (в това число и разкол), а не когато се присъединяват към вече осъдена ерес или осъден разкол. В последния случай всеки йерарх и неговите следовници ipso facto стават еретици и разколници. Това не е просто проповед, думи някакви, това е действие с преки безотлагателни канонични последици.

Именно затова, между другото, през XV в. православните свещенослужители и миряни не седнаха да чакат Всеправославен събор, за да се отделят от приелите уния с католиците Константинополски патриарх и митрополити. И с това те не само че не сгрешиха с нищо против светите канони, но, напротив, показаха пример за вярност към Светото Православие.

Въпросът за общението с разколници – това не е въпрос на геополитика (макар разколът да е породен от враждебна на Православието геополитика), не е въпрос на някакви спорове за владения и територии (макар проблемът за църковните територии също да има важно канонично значение), не е въпрос на национална идентичност. Това е въпрос за това, пребъдваш ли в истинската Христова Църква или си отпаднал от нея, въпрос за спасението ти; по-сериозно нещо от това няма и не може да има. И тук в православното учение няма две мнения, това вече е сфера на догматиката.

Свещеномъченик Игнатий Богоносец: «Не се заблуждавайте, братя мои! Който следва разколник, не наследява Царството Божие» (Послание до Филаделфийци).

Свещеномъченик Ириней Лионски: «Ако хората не са в съюз и най-искрено общение с Църквата, то, дори и да идат на смърт за изповеданието на името Христово, грехът им не ще се умие и от самата им кръв; защото неизгладимата и тежка вина на разделението не се очиства дори със страдания. Намиращият се извън Църквата не може да бъде мъченик; изоставящият Църквата, която ще царува, не може да наследи царството» (Пет книги против ересите).

Блажени Августин Хипонски: «Ние вярваме в светата съборна Църква. Ала еретиците и

разколниците също наричат общините си църкви. При все това еретиците, твърдящи лъжи за Бога, изопачават самата вяра, а разколниците с беззаконни разделения отстъпват от братската любов, макар да вярват в същото, което и ние. Затова нито еретиците принадлежат към вселенската Църква, обичаща Бога, нито разколниците» (За символа на вярата).

Св. Йоан Златоуст: «Да създаваш разделения в Църквата е не по-малко зло, отколкото да изпадаш в ереси... грехът на разкола не се измива и с мъченическа кръв» (Коментар към Послание до Ефесяни).

Обикновените африкански свещеници и миряни са разбрали много по-добре църковните канони и учението на древните Отци на Църквата, отколкото гръцкото им началство. Молбата на африканските изповедници на Православието бе единственият църковно правилен и възможен изход от ситуацията, в която се оказаха те по вина на своя Патриарх. И свещеноначалието на Руската православна църква нямаше друг избор, освен да приеме тези клирици и тяхното паство. Това бе негов църковен и морален дълг, израз на християнска грижа за спасението на своите ближни, своите единоверци. А, виж, един евентуален отказ би бил тъкмо едно политическо решение, мотивирано от съображения за запазване на «добрите отношения», избягване на «излишни проблеми», «спазване на баланса» и всичко друго, но само не и от загриженост за спасението во Христе.

Именно в това е и нашата с отец Георги скромна мисия, която вършим не по свое решение. Изпращането на свети антиминси и свето миро, съвместното служение с останалото вярно на Православието африканско духовенство и молитвата с паството му, духовното общение с тях, предаването на хуманитарна помощ – всичко това е необратима, неотменима крачка на Руската православна църква, представляваща абсолютното мнозинство от православните християни на Земята. Запомнете: свещениците и миряните в Африка, в общение с които встъпи Руската църква, нищо не са напускали, те са си останали там, гдето са и били – в Едната, Света, Съборна и Апостолска Църква. Напротив, тяхното бивше църковно началство отпадна от тази Църква и се оказа в новата «църква» на украинския разкол. А нали Божественият Изкупител е казал: който «Църквата не послуша, да ти бъде като езичник и митар» (Мт. 18:16).

Руската православна църква не е нахлувала на ничия канонична територия, защото разколниците нямат канонична територия. По абсолютно същия начин през V в., още преди Третият Вселенски събор да осъди ереста на несторианството и да низвергне нейния ересиарх, светите Целестин Римски и Кирил Александрийски приеха в общение клириците на Константинополската църква, престанали да споменават своя патриарх Несторий.

И последно. Нарочно избягвах да споменавам онова ужасно отношение, което африканските

духовници и вярващи са изпитвали в много случаи от страна на Александрийската патриаршия, за което разполагаме с множество свидетелства от първа ръка. Ще дам един скромен съвет на Александрийската патриаршия: бели началници да прибягват до истински гонения и мъст срещу несъгласните с тях местни свещеници и население – това не е най-добрият начин да завоювате сърцата на хората от африканския континент.

Протойерей Андрей Новиков,
член на Синодалната библейско-богословска комисия
и Междусъборното присъствие на Руската православна църква,
предстоятел на московския храм «Живоначална Троица» на Воробьовите хълмове

Източник: https://mospat.ru/bg/news/94290/